

הראיה היינו דוקא צספק כזה אשר צהלכות ממון הוא פוער גם מללאת ידי שמים שאז לא משכחת ציה נתינה דמתנת כהונה וכנ"ל. (דכל ספק צכור הויא כאיני יודע אם הלוייתי). משא"כ צספק דדמאי וצספק דקונה שני חילנות שפיר ס"ל להתוס' דמחוייב מספק צמתנות כהונה.

כמובן שצין אם נתפוס צדצרי התוס' שכוונתם היא מלד לדק משלך, צין אם נתפוס שכוונתם דספקות חלו שונים הם מספק צכור אין לדמות דצריהם לספק נזיקין. וסוף סוף ח"א להשתמש צדצרי התוס' הללו כ"ז שלא ניישב את הקושיא מספק צכורות, כמו שהרגשת אתה צעלמך הדק היטב. ולא עוד חלא שגם חפילו אם נתפוס כמו שעלה

על דעתך דצסתם ספק מעשר ס"ל להתוס' דחייב צנתינה, ג"כ יש הרצה לדון צדימוי כך מילתא לספק נזיקין. דכצר הוכיחו התוס' צכמה מקומות דנתינה דמתנת כהונה מחייבת היא חף צמקוס שהמתנות כהונה הן פחות משוכ פרועה (כמו שכתצו צריש הזהצ [צ"מ מ"ז ח' ד"ה קונים] מהך דחטה אחת פוערת את כל הכרי) ומכיון ששיעור ממון צכל התורה כולה היא פרועה שפיר יש מקוס לומר דמלות נתינה אינה חלויה צדין ממון. חצל אין מזה ראייה לחיוצ מזיק ממון ששיעורו צפרועה צדין כסף דכל התורה.

ושלום לך, ושלום לתורתך, ולכל אשר לך כעתירת נפש הנאמן צאהצתך ודורש עוצתך כל הימים,

יחזקאל

יצחק הוטנר

סימן ג

בענין ריבית קרקע

ב"ה, כ"ג טבת תשל"ג, ירושלים עיה"ק. מעלת כבוד ידידי עוז, הרב הגאון המובהק רש"מ דיסקין שליט"א, שלום וברכה!

הנה אתמול צערצ לאחר ציקורו צצית, עיינתי קלח צספרו היקר של מר, וכצר יש לי חזקה דמעיקרא ליהנות מדצריו החמורים צהשכל, ולחות חציצות הנוי צזה לרשום לפניו הרהור אחד מהרהורי צשעת עיון צספרו.

בסימן רל"ג מספרו מתרן כת"ר קושיתו של הגרעק"א [צדו"ח צפ' ח"ג דף ס"ח ע"א צתוסד"ה אם אינו ענין] צדין רצית קרקע, וחידש שם כת"ר דעיקר המיעוט שנתמעט מכלל ופרע וכלל הוא לא על עלם סוג הכלואה חלא על סוג המחייב של הרצית,

והמחייב של הרצית חלא היא ההשתמשות צהכלואה. ולפ"ז יונח לו לכת"ר דקרקע נתמעטה מאיסור רצית לא מלד דעלם הכלואה היא קרקע חלא משום שהיא השתמשות של קרקע. ורק ההשתמשות מחייבת את הרצית. וממילא מיושצת קושיתו של הגרעק"א דגם לענין פרועה הכי הוא. דכל שנקצע ההשתמשות צפחות מפרועה, הרי זה נתמעט מכלל ופרע וכלל.

אמנם נראה דשפיר היתה לו להגרעק"א הוכחה שמיעוט קרקע מרצית הוא גם צאופן שהשתמשות של הכלואה איננה השתמשות קרקע, דיעוין צרל"ש [ריש פרק ח"ג] וכך הוא צפוסקים שצירו אופן מיעוט הקרקע מרצית כגון שנתן לו עשרה גפנים עטונות על מנת שיחזיר לו י"א גפנים עטונות

מיינים שוב ומכירה הוא] שקרקע בקרקע ממשי אין לנו לריכים כלל לשום ילפותות דאין כאן רצית. מכיון דקרקע בקרקע הוה לעולם כמו שני מיינים. חבל בכל אופן גם אם לא נתפוס סברתו של צעל החוות-דעת [דעת צעל הש”מ המוצא שם לזייר ג”כ רצית קרקע צמלוח ד’ אמות צה’ אמות בקרקע] (אש”פ שלפי דעתו, דבריו מכוונים להלכה למעשה ממשי), מ”מ הרי פשוט הוא שגם בגוונא דגפנים טעונות נתמעט מרצית. וכל זה מורה כהצנתו של הגרעק”א צה”כ הלכתא. בצפיה להרמת קרנס של עמלי תורה, יצחק הוטנר

והרי ההשתמשות של הלואה קרקע זו היא השתמשות של מטלטלין, ואשכ”כ נתמעט מרצית. וחזונו מזה דכשנתמעט קרקע מרצית, המיעוט סובב הוא על סוג עלם ההלואה, ולא על ההשתמשות בה. ומה גם לשיטת החוות דעת [סימן קס”א ס”ק א’] הציא שם דחליצה דהרא”ש והתוס’ דלא מלי לאשכוחי רצית בקרקע רק צמלוח לו עשר גפנים טעונות צי”א שההלואה הוא צפירות שמיין שוב ושומתן ידוע ולא לזייר צפשיטות שמלוח לו בקרקע אחד בשני קרקעות אלא ודאי דצדצר שאין מינו ושומתו ידוע כשני

סימן נא

בענין הנ”ל

להרב הנ”ל.

חשואות חן על מכתבו. החזקה שלי צעינה עומדת. והגיתי מדבריו הקלרים והקולעים.

הנה כת”ר מפרש שיחתו וטוען, כי באומרו שההשתמשות בהלואה את הרצית אין כונתו להשתמשות בפועל ממש אלא על שהיית ההלואה צרשותו, וממילא אף בהלואת הגפנים הטעונות הנה שהיית ההלואה הוה שהיית קרקע וגמלא דהקרקע היא המחייבת את הרצית. עד כאן תוכן דבריו. וזודאי שהדברים צרורים ופשוטים דהרצית מתחייבת היא מלד עלם שהיית ההלואה. דגם בכל שכירות דעלמא הכי הוה. דלעולם אין השוכר משלם למשכיר שכר השתמשו בפועל, אלא שהוא משלם רק צעד זכות ההשתמשות שיש לו בחפץ, אלא שבהלואה זכות ההשתמשות בכסף היא צעלם שהיית ההלואה.

ומעתה נחזי חנן, הנה התוס’ צכתוצות [דף מ”ז א’ תוס’ ד”ה אחיה שימה שימה] וכן הרא”ש באחזכו נשך לזייר ההלואה בגפנים טעונות כשהן צוסר, דלא דינס בקרקע, והלא פשוט הוא, דצעד זכות ההשתמשות בגפנים הללו צמלז זה כשהן עדיין צוסר, לא היה משלם כלום דאז ממה נפשך אם ההשתמשות היא צעלם שצבס הרי זה הוה ממש קרקע בקרקע, והרי התוס’ מיאנו לזייר בהלואת קרקע בקרקע, יהיה מאיזה טעם שיהיה, (צמכתזי הראשון הזכרתי צכאן את טעמו של החוות דעת [ריש סימן קס”א]). וכל הענה של הלואת גפנים טעונות, היינו משום שההשתמשות היא אז צפירות. ורק צעד זכות השתמשות צפירותיכן הוא משלם את הרצית. וצדור הוא דאם יש היכי תימלי שההלואה תצטעל צעוד הגפנים הן צוסר, צודאי שהיתה התחייבות הרצית צעלה לגמרי, מפני שאנו סהדי שצעד

זכות השתמשות צוסר לא היה מחייב את עלמו כלל. ונמצא, דעלם התחייבות הרצית היא רק צעד זכות ההשתמשות במטלטלין דהיינו צעד זכות ההשתמשות בפירות שנגמרו, שאז אין לריכים לקרקע, ודינם כמטלטלין. ואם בכל זאת גם צכהאי גוונא כתצו בתוס' דנתמעט מכלל לפרט וכלל, צעל כרחנו לומר, דאף

דהתחייבות הרצית היא צעד הלואה מטלטלין, מכל מקום מכיון שמעשה ההלואה נעשית בגופה של קרקע, שוב לא איכפת לן צדיני התחייבות הרצית. והרי זה ממש כהצנת רע"א, שרק על יסוד הדברים הנ"ל סוצצת קושיתו מפרוטב.

בצפיה להרמת קרנס של עמלי חורה,
יצחק הוטנר

סימן נב

בענין בל תלין

(תשכ"ו)

אהובי חביבי, שלום וברכה!

א) הש"ך צסימן של"ט צחור"מ כתצ צסם ספר חסידים דיש לו לאדם להתנות עם פועלו שלא יהי צצל תלין אם לא יהי לו לשלם כשיתצענו שכירותו. והקשית על זה דהרי הלכה רווחת היא דכשאין לו אינו עוצר על צל תלין [רמצ"ס פי"א משכירות ה"ד, עוש"ע סי' של"ט ס"ק י']. וא"כ למה צריך להתנות. וכתצת לתרץ צהקדם המחלוקת שהמלאת, אם הכ דינא דאין לו אינו עוצר צצל תלין, אם הוא דוקא צאין לו כלום לפרוע, או דסגי גם צאין לו כסף מזומן. והשתא שפיר יש לומר דהש"ך סצירא ליה דכל זמן שיש לו שזה כסף אכתי עוצר עליו. ולהכי הצריך להתנות כדי שלא יצערך למכור נכסיו לפרוע השכירות. ע"כ דצריך. ואמנם הדצרים מלד עלמם צודאי נכונים הם, אצל צפירוש דצריו של הש"ך א"א לאמרם. דהרי בגוף המחלוקת אם עוצר ציש לו שזה כסף צבר הרגיש רע"א צהגהותיו לש"ע סימן של"ט. ולהדיא סתם המחצר דאם אין לו כסף מזומן שוב אינו עוצר. וצודאי מדשתק ליה

הש"ך שמע מינה דגם איכו צהך שיטב קאי. וא"כ הדרכ קושיתך לדוכתה.

ב) וע"כ נראה לפרש דצריו של הש"ך ע"פ מה שהצאת אתה צשלהי מכתצך את ספקו של הצור שמח [פי"א משכירות ה"צ], אם שצר פועל צערצ שצת צאופן צצלילה א"א לפורעו אם הוא עוצר צצל תלין. והנה צאור שמח פשע ליה לספקו מאימורין של קרצן ערצ שצת שעוצר צצל תלין חלצ חגי, אע"פ שאין אימורי ע"ש קרצין צשצת. והיינו טעמא משום דהללו דצל תלין עוצר על שלא הקריצ צע"ש כדי שלא ילינו עד צקר. וה"נ לענין לינה צפעולת שכיר עוצר על שלא פרע צע"ש כדי שלא יצוא לידי לינה צצקר. יעו"ש. ומהשתא אף אכן נמי נימא דהך דאמרין דאם אין לו צלילה צשעת תציעה אינו עוצר, היינו דוקא צאם לא היה לו כל היום, אצל צאופן דציוס היה לו והוליא הכסף ועכשו צלילה אין לו שפיר עוצר עליו. דלא חלים "אין לו" מ"שצת". מאחר שיש כאן דין מיוחד צעלם הללו לפרוע לפועל קודם זמנו צכדי שלא יצוא לידי לינה לאחר זמנו. ופשוט דאין לזה שום שייכות לדין המצואר צפוסקים